USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců Mgr. Evy Šonkové a JUDr. Josefa Baxy, v právní věci žalobkyně: **J. F.,** proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 9. 2018, č. j. OAM-805/ZA-ZA11-ZA17-2018, o námitce podjatosti žalobkyně proti soudci Krajského soudu v Brně JUDr. Petru Poláchovi ve věci vedené u tohoto soudu pod sp. zn. 32 Az 27/2018 a o návrhu žalobkyně na přikázání věci jinému krajskému soudu,

takto:

I. Soudce Krajského soudu v Brně JUDr. Petr Polách **není vyloučen** z projednávání a rozhodování věci vedené u tohoto soudu pod sp. zn. 32 Az 27/2018.

II. Návrh žalobkyně na přikázání této věci jinému krajskému soudu **se zamítá.**

Odůvodnění:

[1] Žalobou ze dne 9. 10. 2018 napadla žalobkyně v záhlaví uvedené rozhodnutí žalovaného ve věci žádosti o poskytnutí mezinárodní ochrany.

[2] Žalobu dne 10. 10. 2018 doplnila mimo jiné i o námitku podjatosti vůči blíže nespecifikovanému soudci Krajského soudu v Brně (dále jen „krajský soud“), respektive vůči všem soudcům tohoto soudu. Z obsahu spisu krajského soudu přitom vyplývá, že námitka podjatosti směruje vůči samosoudci JUDr. Petru Poláchovi, kterému byla věc v souladu s rozvrhem práce přidělena k projednání a rozhodnutí. Žalobkyně zároveň požádala, aby Nejvyšší správní soud rozhodl o změně soudu z důvodu zjevně svévolného a protiprávního postupu soudní praxe v mnoha řízeních. Žalobkyni vadí, že specifická azylová řízení se koncentrují pouze u jednoho z věcně příslušných soudů, a to díky umístění zařízení pro cizince v jeho obvodu.

[3] Podle názoru žalobkyně je jmenovaný soudce vyloučen z projednání a rozhodnutí věci. Jeho podjatost spatřuje v tom, že v předchozím řízení o udělení mezinárodní ochrany vedeném u téhož soudu pod sp. zn. 32 Az 18/2018 jí soudce úmyslně upřel právo na soudní ochranu a obhajobu tím, že nerozhodl o určení zástupce, svévolně pozměnil doručovací

adresu žalobkyně, zmařil doručování, eviduje zásilky jako doručené, odepřel jí právo nahlédnout do spisu a nezrušil svá vadná rozhodnutí. Tyto skutečnosti podle žalobkyně svědčí o přímém úmyslu soudu zmařit uplatnění jejího nároku na mezinárodní ochranu. Intenzita procesních pochybení, extrémní porušování jejích práv, jež přičítá i kriminálnímu podtextu spolupráce soudu se žalovaným, jakož i excesivnost postupu soudu činí uplatněné subjektivní důvody objektivními. Žalobkyně uvádí, že o podjatosti se dozvěděla dne 9. 10. 2018 při podání žaloby.

[4] Soudce Krajského soudu v Brně JUDr. Petr Polách uvedl, že se necítí být jakkoli podjatý a že k účastníkům, ani k projednávané věci nemá žádný vztah.

I. Námitka podjatosti

[5] Integrální součástí práva na spravedlivý proces tak, jak je vymezeno v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a v čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, je garance toho, aby ve věci rozhodoval nezávislý a nestranný soudce. Princip nestranného, nezávislého a spravedlivého rozhodování představuje základní pilíř a předpoklad fungování soudní moci a všichni soudci jsou povinni jej ctít a naplňovat.

[6] Při posouzení důvodnosti námitky podjatosti vycházel Nejvyšší správní soud z § 8 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále též „s. ř. s.“), podle kterého jsou soudci *vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučeni jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech*. Podle § 8 odst. 5 s. ř. s., *účastník nebo osoba zúčastněná na řízení může namítnout podjatost soudce, soudní osoby, tlumočníka nebo znalce. Námitku musí uplatnit do jednoho týdne ode dne, kdy se o podjatosti dozvěděl; zjistí-li důvod podjatosti při jednání, musí ji uplatnit při tomto jednání. K později uplatněným námitkám se nepřihlíží. Námitka musí být zdůvodněna a musí být uvedeny konkrétní skutečnosti, z nichž je dovozována. O vyloučení soudce rozhodne usnesením po jeho vyjádření Nejvyšší správní soud, a je-li namítána podjatost soudní osoby, tlumočníka nebo znalce, senát po jejich vyjádření.*

[7] Rozhodnutí o vyloučení soudce z důvodů uvedených v § 8 s. ř. s. představuje výjimku z ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon (čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Vyloučit soudce z projednávání a rozhodnutí přidělené věci lze proto jen výjimečně a ze závažných důvodů, které mu, alespoň potenciálně, brání rozhodnout v souladu se zákonem, nezaujatě a spravedlivě (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 4. 2003, č. j. Nao 19/2003 – 16; všechna rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz).

[8] Důvodem vyloučení je tedy taková povaha subjektivního vztahu soudce k věci samé, k účastníkům či jejich zástupcům, na jejímž základě lze důvodně a objektivně pochybovat o soudcově nepodjatosti. Poměr k věci může vyplývat především z přímého právního zájmu soudce na výsledku projednávané věci, tedy zejména v případech, kdy by

mohl být rozhodnutím soudu přímo dotčen ve svých právech. Vyloučen by byl také soudce, který by získal o věci poznatky jiným způsobem než dokazováním při jednání. Soudcův poměr k účastníkům nebo k jejich zástupcům může být založen především příbuzenským nebo jemu obdobným vztahem, vztahem srdečně přátelským (či naopak vzájemně nepřátelským), může jít také o vztah ekonomické závislosti. V tomto případě žalobkyně žádný podobný vztah nenamítá.

[9] Z odůvodnění námitky podjatosti vyplývá, že ji žalobkyně podala kvůli postupu soudce krajského soudu při projednání a rozhodnutí její věci v jiném řízení vedeném pod sp. zn. 32 Az 18/2018, a to zejména pro postup při doručování písemností a uplatňování procesních práv v tomto řízení.

[10] Nejvyšší správní soud k tomu uvádí, že samotná skutečnost, že se konkrétní soudce podílel na rozhodování v jiné věci žalobkyně, ještě jeho podjatost způsobit nemůže, neboť ze samotného § 8 odst. 1 s. ř. s. jednoznačně plyne, že soudce nemůže být vyloučen z rozhodování věci pouze proto, že rozhodoval v jiné věci téhož účastníka (viz např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2017, č. j. Nao 143/2017 - 56, ze dne 13. 4. 2016, č. j. Nao 80/2016 – 38, a ze dne 13. 11. 2014, č. j. Nao 389/2014 - 40). Ve svém usnesení ze dne 6. 1. 2005, č. j. Nao 56/2004 - 54, publ. pod č. 545/2005 Sb. NSS, Nejvyšší správní soud uvedl, že smysl právní úpravy vyloučení soudce z důvodu jeho podílu na předchozím soudním řízení „*spočívá ve vyjádření principu instanční oddělenosti řízení před jednotlivými funkčně příslušnými soudy jako záruky vnitřní nezávislosti soudní soustavy, a tím i práva každého na spravedlivý proces. S ohledem na specifika správního soudnictví je nutno pojem „předchozí soudní řízení" interpretovat tak, že tutéž věc nemůže u krajského soudu a poté u Nejvyššího správního soudu projednávat a rozhodovat stejný soudce.*" Obdobně v usnesení ze dne 19. 3. 2003, č. j. Nao 2/2003 - 18, publ. pod č. 53/2004 Sb. NSS, dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že podíl soudce na rozhodování v předchozím soudním řízení ve smyslu § 8 odst. 1 s. ř. s., který zakládá důvod pro jeho vyloučení, se týká toliko rozhodování ve stejné věci u soudu nižšího stupně; předchozím soudním řízením není řízení v jiné soudní věci, byť by se i týkala týchž účastníků. Že odmítavé usnesení vydané vůči žalobkyni pod sp. zn. 32 Az 18/2018 co do základu do jisté míry souvisí s nyní projednávanou věcí, není překážkou pro to, aby se oběma zabýval týž soudce krajského soudu. To, že jmenovaný soudce rozhodoval taktéž o jiné věci žalobkyně, nepředstavuje důvod pro jeho vyloučení z důvodu podjatosti.

[11] Podle § 8 odst. 1 s. ř. s. nejsou důvodem k vyloučení soudce okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech. Soudce může být vyloučen z rozhodování jen z objektivních důvodů, nikoli pro subjektivní přesvědčení účastníka řízení o nespravedlivosti postupu soudu při vyřizování věci nebo při doručování písemností. Zpochybňovat procesní postupy soudu jistě lze; k tomu však slouží opravné prostředky (jsou-li přípustné), nikoli námitka podjatosti. Nejvyšší správní soud neshledal, že by přesvědčení žalobkyně o excesivnosti postupu krajského soudu v její předchozí věci mělo reálný základ, a mohlo vést k úvahám o podjatosti soudce, případně všech soudců příslušného soudu.

[12] Nadto Nejvyšší správní soud uvádí, že ve zmiňovaném dalším řízení se sp. zn. 32 Az 18/2018 žalobkyně taktéž uplatnila námitku podjatosti proti výše

jmenovanému soudci, a to z důvodu nesprávného doručování soudní písemnosti a nemožnosti uplatnit v řízení procesní oprávnění. O této námitce podjatosti bylo rozhodnuto usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 12. 2018, č. j. Nao 272/2018 - 68, a to tak, že soudce JUDr. Petr Polách není vyloučen z projednání a rozhodování v této věci.

[13] Námitky žalobkyně neobsahují žádné jiné skutečnosti, které by bylo možno podřadit pod důvody podjatosti ve smyslu § 8 odst. 1 s. ř. s., a ani z vyjádření shora jmenovaného soudce neplyne nic, co by mohlo založit pochybnost o jeho nepodjatosti. Nejvyšší správní soud tak dospěl na základě výše uvedeného k závěru, že námitka podjatosti není důvodná.

II. Přikázání věci jinému soudu

[14] Podle § 9 odst. 2 s. ř. s. Nejvyšší správní soud může věc přikázat jinému než místně příslušnému krajskému soudu, je-li to pro rychlost nebo hospodárnost řízení nebo z jiného důležitého důvodu vhodné.

[15] Tato tzv. delegace vhodná představuje průlom do ústavního principu zákonného soudce, vyjádřeného v článku 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod tak, že nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci, přičemž příslušnost soudu a soudce stanoví zákon. Místní příslušnost soudu, určená procesními předpisy, je tedy základním pravidlem, které je promítnutím dělby činnosti uvnitř soudní soustavy mezi jednotlivými články tak, aby věci byly projednávány tam, kde jsou nejlepší předpoklady pro jejich náležité projednání a rozhodnutí.

[16] V otázce tzv. delegace vhodné již existuje ustálená judikatura Nejvyššího správního soudu (srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 22. 4. 2004, č. j. Nad 138/2003 - 26, publ. pod č. 305/2004 Sb. NSS). Delegaci vhodnou lze připustit pouze tehdy, dojde-li tím k hospodárnějšímu, rychlejšímu či spolehlivějšímu posouzení věci. Jedná se však o výjimku z pravidla a lze ji připustit pouze za výjimečných okolností. Pro delegaci vhodnou musí existovat další důvody a naléhavé zájmy, které výjimečně a zcela ojediněle převáží nad ústavní zásadou zákonného soudce a soudu. Úlohou Nejvyššího správního soudu v této věci je tedy posoudit, zda jsou dány důvody pro výjimečné použití institutu delegace vhodné a rozhodnout, zda by řízení u jiného krajského soudu bylo z komplexního pohledu hospodárnější, rychlejší a spolehlivější než u místně příslušného Krajského soudu v Brně.

[17] Nejvyšší správní soud neshledal výjimečné okolnosti, které by odůvodňovaly přikázání věci jinému krajskému soudu. Žalobkyně toliko namítala, že nesprávný procesní postup krajského soudu v mnoha řízeních vedl ke zjevně svévolnému konání a zjevnému popírání práva v mnoha řízeních. Nepovažuje za vhodné, že díky pravidlům místní příslušnosti je řada azylových případů včetně toho jejího svěřena k projednání a rozhodnutí Krajskému soudu v Brně. Nijak však neosvědčila existenci závažných důvodů pro přikázání věci jinému krajskému soudu. I v této souvislosti proto Nejvyšší správní soud konstatuje, že zpochybňovat procesní postupy či rozhodnutí soudu lze cestou opravných prostředků, nikoli návrhu na přikázání věci jinému krajskému soudu ve smyslu § 9 odst. 2 s. ř. s.

[18] Protože podmínky stanovené v § 9 odst. 2 s. ř. s. nebyly v projednávané věci naplněny, věc nemohla být přikázána jinému krajskému soudu, jak žalobkyně navrhla. Žalobu proti shora označenému rozhodnutí žalovaného tedy projedná a rozhodne o ní věcně a místně příslušný Krajský soud v Brně.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 13. prosince 2018

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně
senátu